

Somut Olmayan Kültürel Miras unsuru olarak Efsaneler: Balıkesir İçin Yenilikçi Bir Festival Önerisi

Volkan KARAÇELİK¹ , Yasemin TEKİN* ²

¹ Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Türkiye.

² Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Türkiye

ÖZ

Balıkesir'in tarihini ve zengin kültürünü yansıtan mitolojiler, efsaneler, destanlar, hikâyeler ve masallar, ili bir kültür destinasyonu haline getirmektedir. Yunan efsaneleri başta olmak üzere Balıkesir'in efsaneleri, somut olmayan kültürel miras unsuru olarak nitelendirilmektedir. Çalışmanın amacı, Balıkesir efsanelerini derlemek ve efsaneleri yaşatmak, gelecek nesillere aktarmak için yenilikçi bir festival önerisi sunmaktır. Çalışmanın verileri, doküman incelemesi ve literatür taraması yapılarak, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Balıkesir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Balıkesir Valiliği, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, ilçe kaymakamlıkları ve belediyelerinin internet sayfaları, sosyal medya hesapları ve basında yer alan haberler incelenerek elde edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda Balıkesir'de çeşitli festivaller düzenlendiği ancak Balıkesir efsanelerinin hepsini bir arada sunan bir festivalin var olmadığı bulgulanmıştır ve bu çalışmada "Balıkesir Efsaneleri Festivali" adlı bir festival önerisi sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Somut Olmayan Kültürel Miras, Efsaneler, Festival, Balıkesir, Yenilik

Legends As Elements of Intangible Cultural Heritage: An Innovative Festival Proposal for Balıkesir

ABSTRACT

Myths, legends, epics, stories and fairy tales, reflecting the history and rich culture of Balıkesir, make the city a cultural destination. The legends of Balıkesir are characterized as elements of intangible cultural heritage, especially Greek legends. The aim of this study is to compile the legends of Balıkesir and to suggest an innovative festival proposal to sustain the legends and to hand down next generations. The data of the study are gained by making document analysis and literature review and by researching the websites and social media accounts of Republic of Türkiye Ministry of Culture and Tourism, Balıkesir Provincial Directorate of Culture and Tourism, Governorship of Balıkesir, Balıkesir Metropolitan Municipality, governorship and municipality of districts and the news in the press. As a result of the obtained data, it is found that various festivals are held in Balıkesir but there is no festival that offering all in one and a festival called "Balıkesir Legends Festival" is suggested in this study.

Keywords: Intangible Cultural Heritage, Legends, Festival, Balıkesir, Innovation

*Sorumlu yazar e-posta: yasemin.tekin@balikesir.edu.tr

1 Giriş

Efsaneler, turizmde önemli bir rol oynayan kültürel miras unsurlarıdır. Destinasyonun çekiciliğini artıran efsaneler, ziyaretçilerin destinasyonun tarihini ve kültürünü keşfetmelerini ve unutulmaz deneyimler yaşamalarını sağlamaktadır.

Balıkesir, antik çağlara dayanan tarihi ve coğrafi özellikleri, mitolojisi, efsaneleri ve festivalleri gibi pek çok değeri ile zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Bu miras, antik dönemlerden başlayarak, Anadolu uygarlıklarından Osmanlı İmparatorluğu'na kadar çeşitli tarihi ve kültürel etkilerle şekillenerek günümüze kadar ulaşmayı başarmıştır. Balıkesir'in somut olmayan kültürel miras unsuru olan efsaneler, bölgenin tarihi, inançları ve değerleri hakkında bilgiler sunan zenginliktir. Nesiller boyunca anlatılan, yerel kültürün bir parçası olan efsaneler, kahramanların, tanrıların ve doğaüstü varlıkların hikâyelerinin yanı sıra aşk, ihanet, mücadele ve zaferleri de içermektedir.

Balıkesir, kültürel çeşitliliğini ve mirasını korumak amacıyla yıl boyunca çeşitli festivallere ev sahipliği yapmaktadır. Balıkesir festivalleri ve literatür incelendiğinde efsaneler ve festivalleri bir arada ele alan bir etkinliğe veya bilimsel çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple, çalışmada Balıkesir efsaneleri ve festivalleri derlenerek, alana yenilik katmak amacıyla "Balıkesir Efsaneleri Festivali" önerisi ile birlikte sunulmuştur.

2 Kavramsal Çerçeve

2.1 Efsaneler

Efsane kavramı, Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlükte "Eskiçağlardan beri söylenegelen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayali hikâye, söylence." olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Mitoloji kavramı, Yunancada "söylenen ya da duyulan söz" anlamına gelen "mythos" ve "bilim" anlamına gelen "logos" kelimelerin birleşiminden oluşmaktadır ve efsaneleri anlayarak yorumlayan ve inceleyen bilim olarak tanımlanmaktadır (Armstrong, 2008; Canova, 2020; Frias, Isidori ve Papaellina, 2015). Mitoloji, genel hatlarıyla belirli bir din veya kültürdeki mitlerin bütünü tanımlayan bir terim olarak kullanılmaktadır. Konusu itibarıyla tanrılar, kahramanlar ve doğaüstü canlılar odaklı anlatımdır. Düzenli bir işleyiş içerisinde hazırlanmış olmakla birlikte, çoğunlukla geleneksel aktarım yolları olan ozanlar, manasçılar ve rahipler aracılığıyla yayılarak canlı tutulmuştur. Bu anlatılar, bulunduğu toplumun dini veya ruhani yaşantıları ile bağlantılıdır (Canova, 2020).

Armstrong (2008)'a göre, insan beyninin nesnel olmayan bir varlığı düşünmeyi sağlayan bir yetiye, yani hayal gücüne sahip olmasından dolayı, çağlar içinde efsaneler üretilmiştir. Berk (2016)'e göre nesilden nesile aktarılan hikâyeler, halk masalları ve efsaneler, bulunduğu bölgenin kültür ve geleneklerini yansıtmaktan dolayı, bölgenin sembolleri haline gelir.

Timothy ve Boyd (2006), turistlerin bir destinasyona olan ilgisini artırmada efsanelerin önemli bir faktör olduğunu belirtmektedirler. Efsaneler, destinasyonların mistik ve büyüleyici yönlerini ön plana çıkararak, turistlerin merakını uyandırmak ile beraber, seyahat motivasyonunu güçlendirmektedir.

Anadolu toprakları, efsanelerle dolu kültürel bir zenginliğe sahiptir. Birçok medeniyete ev sahipliği yapan Anadolu tarihini gelecek nesillere aktarması açısından efsaneler, değerli kaynaklardır. Zaman içerisinde doğallığını yitirmeye karşı karşıya olsa da efsaneler, günümüze kadar ulaşmayı başarmış ve turizmde yerini almıştır. Turizmde tanıtım aracı olan efsaneler, destinasyonlara değer katarak hikâye olmanın ötesinde turistik ürün ve deneyim olarak yaşam bulmuştur.

2.2 Balıkesir Efsaneleri

Geçmişten günümüze kadar uzanan süreçte Balıkesir ve çevresinde pek çok efsane anlatılmıştır. Balıkesir efsaneleri denildiğinde akla gelen ilk isim, antik çağda yaşamış İyonyalı Homeros'tur. Homeros, tarihteki en eski batı edebiyatı eserlerinden olan İlyada ve Odessa destanlarını kaleme almış

ve destanda tanrıların insana benzer davranışlar sergilediğini ifade etmiştir. Homeros, eserlerinde tanrılar arasındaki çekişmelerin Truva Savaşı'nı nasıl etkilediğini anlatmaktadır (Kapukkaya, 2018).

Balıkesir'in önde gelen efsanelerinden bir tanesi, dünya tarihinde gerçekleşen İlk Güzellik Yarışması'dır. Efsaneye göre, Phthia Kralı Peleus ile yarı tanrı Thetis'in düğünü Olympos Dağı'nda gerçekleşir ve düğüne birçok tanrı katılır. Kavga ve nifak tanrıçası Eris ise düğüne davet edilmez. Bu duruma sinirlenen Eris, bir elmanın üzerine 'En Güzel'e' yazarak elmayı düğün salonuna atar. Salondaki bütün kadınlar elmaya odaklanırlar ve elmada haklarının olduğunu söylerler. Bir güç yarışması haline dönen bu durum sonucu geriye sadece üç aday kalır: Hera, Athena ve Aphrodite. Bu anlaşmazlığı gidermenin en doğru yolu olarak Tanrıların Kralı Zeus'a başvurulur. Zeus, elmayı kimin alacağını seçerse sorun çözülecektir. Zeus, 'En Güzel' olarak Paris'i seçer. Bu seçim sonrası üç tanrıça Paris'i bulmak için İda Dağı'na giderler. Paris doğduğunda Truva Kralı'na bir kehanet iletilmiştir. Bu kehanete göre Paris, Truva'nın yıkılmasına neden olacak kişidir. Truva Kralı da çözüm yolu olarak oğlunun İda Dağı'nın eteklerinde çobanlık yapmasını emreder. Günlerden bir gün üç tanrıçayı da karşısında bulan Paris, durumu idrak etmeye çalışırken haber tanrısı Hermes, Paris'e üç tanrıçadan hangisinin en güzel olduğunu ve elmayı kimin hak ettiğini seçmesini ister. Üç tanrıça Paris'e birbirinden farklı vaatler verirler. Athena, kendisini seçerse Paris'e savaşlardaki en başarılı savaşçı olmasını sağlayacağını ve ona insanüstü bir akıl vereceğini vaat eder. Hera ise Paris'e Avrupa'nın ve Asya'nın krallığını vereceğini söyler. Aphrodite ise dünyanın en güzel kadını eş olarak Paris'in kollarına getireceğinin sözünü verir. Bu konuşmalar sonrası kararını veren Paris, Aphrodite adlı aşk tanrıçasını seçerek elmayı ona uzatır ve ilk güzellik yarışmasının birincisi olarak Aphrodite tarihteki yerini alır. Aphrodite yarışma sonrası sözünü tutar ve ödül olarak Paris'e Truvalı Helen'i kaçırmayı için yardım eder. Helen, Sparta Kralı Menelaos ile evlidir ve Paris'in Aphrodite'nin yardımıyla Helen'i kaçırmayı sonucu kehanet gerçekleşir ve Truva Savaşı başlar. Kaybeden taraf olan Truva, savaş sonunda küle döner (Canova, 2020).

Resim 1. Paris, Hermes, Athena, Aphrodite ve Hera Güzellik Yarışması (Canova, 2020)

Efsaneye göre, Atreus oğlu ve Sparta Kralı olan Menelaos'un karısı Helen'in Truvalı Paris tarafından kaçırılması ile Yunanistan Kralları birleşerek savaş açar ve Truva Savaşı başlar. Atreus'un diğer oğlu ve Menelaos'un kardeşi olan ve aynı zamanda antik Yunanistan'ın en güçlü krallığı Miken'in kralı Agamemnon, bu büyük ordunun komutanı olur. Homeros'un antik çağın en büyük ordusu olarak bahsettiği birliğe Agamemnon ve Menelaos'un haricinde, İthaka Kralı Odysseus, yarı tanrı olan ve Truva Savaşı'nın kaderini değiştiren Phthia prensi Akhilleus gibi günümüzde halen anılan savaşçılar katılır ve Akhalar ordusu kurulur (Homer, 2007). Savaş devam ederken tanrılar da kendi aralarında hangi tarafın kazanacağı konusunda tartışırlar. Tanrıların Kralı Zeus, insanların bu savaşına hiçbir şekilde karışılmaması gerektiğini belirtse de Athena, Hera, Poseidon, Apollo, Aphrodit ve Ares gibi tanrı ve tanrıçalar saflarını tutarlar ve tanrısal yeteneklerini kullanarak tarafların savaşı kazanmaları için çabalarlar. Savaşın ilerleyen kısımlarında Zeus, bu savaşı İda Dağı (Kaz Dağları)'nda takip eder (Mackie, 2014). Truvalılar tanrıların yardımıyla bu savaşın kazanılacağını umar. Phthia'lı prens Akhilleus'un en yakın dostu Patraklos, Truvalı Hektor tarafından öldürülünce Akhilleus, daha önceden tartıştığı ve beraber savaşmayacağını belirttiği Agamemnon ile tekrardan iş birliği içine girerek savaşa katılır ve savaşın seyri değişir. Akhilleus'un savaşa dönmesiyle Paris'in abisi Hektor ile karşılaşan Akhilleus, bire bir mücadelede Hektor'u mağlup eder. Akhilleus, dostunun intikamını alsa da onunla

yetinmez ve Hektor'un naaşını kendi at arabasına bağlayıp Truva Kalesi etrafında sürükleyerek işkence eder. Tanrıların Kralı Zeus, büyük bir savaşçıya yapılan bu kötü davranıştan dolayı haberci tanrıça olarak da bilinen İris'i göndererek Hektor'un naaşının babasına ve aynı zamanda da Truva Kralı olan Priam'a verilmesini talep eder ve böylece İda Dağı'nda bulunan Tanrıların Kralı Zeus da savaşa dahil olur (Homer, 2007; Kapukkaya, 2018). Savaş, İthaka Kralı Odysseus'un keskin zekâsı sayesinde meşhur Truva atı stratejisi uygulanarak kazanılır. Zeus, savaşa hiçbir tanrı ve tanrıçanın karışmayacağını emretse de Truva savaşının sonlarına doğru artık birçok tanrı ve tanrıça savaşmaktadır. Savaşın sonlarına doğru İda Dağı'nda savaşı izleyen ve Trualıların tarafını tutan Zeus'u Hera ziyaret eder. Bu olaydan önce Zeus'un kardeşi Poseidon ve Zeus'un karısı Hera kendi aralarında plan yaparak Tanrıların Kralı Zeus'u uykuya daldırıp savaşı Akhalılar lehine çevirmeyi amaçlarlar. Bunun için Hera ilk önce İda Dağı'na yükselerek Zeus'u baştan çıkartıp onu uyuturken aynı anda dağın çevresini sislerle kaplar ve Poseidon hemen harekete geçerek Akhalılara yardım eder (Homer, 2007). Truva'nın düşmesiyle Paris yaralanır ve İda Dağı'nda beraber yaşadığı bir nymphe olan Oenone'a götürülmeyi talep eder. Oenone, Paris'in ölümcül yaralarının iyileştirilmesinin yolunu bildiğini ama bu yaraları iyileştirmeyeceğini söyler. Paris, geçmişte kendisini terk ettiği için Oenone, Paris'i uzun yıllar geçmesine rağmen affetmez ve Paris'in ölümüne dayanamayıp kendi yaşamına son verir (Hamilton, 2017).

Resim 2. Akhilleus, Hektor'u Öldürüyor
(Canova,2020)

Resim 3. Priamos, Hektor'un Naaşını Vermesi İçin
Akhilleus'a Yalvarıyor (Canova, 2020)

İlyada ve Yunan efsanelerinde Balıkesir'in Kaz Dağları, İda Dağı olarak adlandırılır. İlyada'da anlatıldığı üzere Zeus, İda Dağı'ndan Truva Savaşı'nı takip eder. Tanrı ve tanrıçalar sık sık İda Dağı'na gelerek Zeus'a şikâyetlerde bulunup yardım isterler. Zeus, babası Kronos'tan saklanmak için yıllarca İda Dağı eteklerinde yaşar. Kronos, Titanların kralıdır (Canova, 2020) ve Rhea ile yaptığı evlilikten Hestia, Demeter, Hera, Hades, Poseidon ve Zeus doğar. Kronos, daha önce babasına yaptığı başkaldırının aynısını çocuklarından görebileceğini düşünerek Zeus hariç tüm çocuklarını yer. En son dünyaya gelen Zeus'u annesi Rhea, İda Dağı'nın eteklerinde saklar yaşamasını sağlar. Genç yaşına gelince Zeus, babasına savaş açar ve kardeşlerini Kronos'un karnından kurtarıp kardeşleriyle birlikte Kronos'u yenmeyi başarır. Bu olaydan sonra Zeus, Olimpos Dağı'nın ve tanrıların kralı olur (Canova, 2020; Hamilton, 2017).

Balıkesir'in bir başka efsanesi Aeneas, Roma İmparatorluğu'nun kuruluş destanıdır ve Vergilius tarafından kaleme alınmıştır. Aeneas, tanrıça Aphrodite ve Ankhises'in oğludur. Truva kahramanlarından olan Aeneas, Truva Savaşı sonrasında kent yağmalanırken rüyasında Hektor'u görür. Hektor, Aeneas'a yola çıkmasını, yolculuk sonunda kendi surlarını kuracağını söyler. Bunun üzerine sırtına babasını, yanına oğlu ve karısını alarak Trualıların ile Kaz Dağları'nı aşar ve Antandros kentine gelir. Antandros'lulara gemiler yaptırır ve Truva soyunun devamını sağlayabileceği bir yer bulmak için

ailesiyle denize açılır. 5 ülkede 21 liman kentine uğrayarak İtalya'nın topuğunda yer alan Castro bölgesine gelir. Yanan gemilerden kurtulan "Rhome" isimli Truvalı bir kadının adından ilham alarak kente Roma adını verir ve Roma İmparatorluğu'nun temelini burada atar (Saka, 2017; Akdeniz ve Çokbankir Şengül, 2023).

Resim 4. Aeneas, Ailesini Alarak Truva'dan Ayrılıyor (Polat, 2023)

Yerel kültürümüzde yaşam bulan Balıkesir efsaneleri de bulunmaktadır. Bunlar arasında en çok bilineni, Sarıkız Efsanesi'dir. Balıkesir'in Kaz Dağları'nın simge efsanelerinden olan Sarıkız Efsanesi iki şekilde anlatılır. Rivayete göre babasıyla birlikte köyde yaşayan çok güzel bir kız vardır. Köyün genç erkekleri bu kızla evlenmek için sıraya girip kızı babasından isterler ancak babası kabul etmez. Günlerden bir gün, kızı elde edemeyeceklerini anlayan köyün gençleri kıza iftira atarlar. Kızın babası duyduklarına inanır ama kızını öldürmeye kıyamadığı için kızını kazlarıyla beraber dağda terk ederek cezalandırır. Kız, terk edildiği dağda yaşar ve dağda kaybolanlara yardım etmeye başlar. Kaybolanlar köy dönmeye başlayınca bu haber kısa sürede yayılır ve kızının hayatta olduğunu duyan baba, hemen dağa çıkıp kızını bulur ve orada kızıyla beraber yaşamaya başlar. Sarıkız'ın öldüğü tepeye Sarıkız Tepesi, babasının öldüğü tepeye se Babatepe adı verilir (Duymaz, 2001). Sarıkız Efsanesi'nin bir başka rivayetine göre ise, Edremit'in Güre Köyü'nde yaşayan Sarıkız ve babası, Kavurmacılar Köyü'ne yerleştikten sonra babası Sarıkız'a vakit geçirmesi için kaz alır. Sarıkız, vaktinin çoğunu kazlarla geçirir. Günlerden birinde babası hacca gitmeye karar verir ve giderken kızını Güre Köyü'ndeki imam ailesine emanet eder. Babasının hacda olduğu sürede köyün gençleri Sarıkız'a evlenme teklif etseler de Sarıkız hepsini reddeder. Köyün gençleri bu reddetmeleri gurur meselesi haline getirince köy içinde dedikodu çıkararak kıza iftira atmaya başlarlar. Hacdan dönen baba, kızıyla ilgili iftiralara üzüntüyle yaklaşır ve Sarıkız'ı öldürmeye karar verir. Baba ile Sarıkız, günümüzdeki Sarıkız Tepesi'ne çıkarlar. Baba, abdest alıp namaz kılmak için kızından su ister. Sarıkız'ın getirdiği suyun tuzlu olduğunu fark eden babası kızına suyu nereden getirdiğini sorduğunda Sarıkız'ın cevabı "denizden" olur. Sarıkız kolunu uzatır uzatmaz sırrı açığa çıkar ve babası bunu görünce Sarıkız ortadan kaybolur. Üzgün ve pişman olan babası günümüzdeki Babatepe'de hüznünden ölürken, ortadan kaybolan Sarıkız'ın mezarı kaybolduğu yerde taşlarla çevrilmiş şekilde günümüzde Sarıkız Tepesi'nde bulunmaktadır (Turan, 2013).

Resim 5. Sarıkız (T.C. Edremit Kaymakamlığı, 2023)

Bir başka efsane ise Edremit bölgesinde geçen Hasan Boğuldu Efsanesi'dir. Efsaneye göre, Zeytinli Köyü'nün yakışıklı genci olarak bilinen Hasan'ın babası vefat etmiştir. Hasan, anasının ve kendisinin geçinebilmesi için babasının mesleği olan bahçıvanlık yapmaktadır. Yetiştirdiği sebze ve meyveleri de günümüzde de aynı yerde kurulan Edremit Çarşamba Pazarı'nda satmaktadır. Günlerden bir gün Hasan, pazarın kalabalığı arasında bir kız görür. Çok güzel ve albenisi olan bu kız ile uzun süre bakıştıktan sonra kızı takip etmeye başlar. İlerleyen dakikalarda kızı gözden kaybeden Hasan, hayal kurmaya başlar. O sırada, kendisine seslenildiğini fark eder ve kafasını kaldırdığında güzel kızı karşısında görür. Heyecanlanan Hasan, şaşkınlıktan ne yapacağına ve söyleyeceğine karar veremez. Hasan'ın bu halini gören kız gülmeye başlar ve daha da güzelleşir. Kıza kim olduğunu soran Hasan, cevap olarak "Emine" cevabını alır ve Emine'nin Zeytinli'nin üstündeki obalarda yaşadığını öğrenir. Her çarşamba, Emine sütün, peynirin, yoğurdun ve balın en iyisini Hasan'a getirirken, Hasan da en iyi sebzeleri Emine'ye verir. Pazardan Zeytinli'ye kadar beraber dönerler. Zeytinli'den sonra obaya varmak için Emine, üç saat daha yürümelidir. Emine ile Hasan birbirlerini severler ve evlenmeye karar verirler. Hasan'ın annesi bu duruma sıcak bakarken, Emine'nin ailesi "Obada başka delikanlı mı yok?" diyerek ve bir ovalının obada yaşayamayacağını söyleyerek karşı çıkar. Emine'nin ısrarları üzerine, Hasan kırk okka (altmış kilo) tuzu sırtında obaya çıkarabilir ve yiğitliğini gösterirse herkesin onu damat olarak kabul edeceği söylenir. Emine, bu durumu Hasan'a anlattıktan sonra Hasan'ın başka bir seçeneği kalmaz ve sevdiğine kavuşmak uğruna tuz çuvalını sırtına alarak yola koyulur. Bahçıvanlık yapan Hasan için alışık olmadığı bir yükü kaldırması zordur. Beyoba civarlarında yorulmaya başlayan Hasan, günümüzdeki Sütüven Şelalesi'ne vardıklarında, yolun dere içinden geçtiğini görür. Yoluna devam eden Hasan taşların üzerinden atlayarak geçer lakin yorgunluğu iyice artar ve tuz artık sırtını yakmaya başlar. Gökbüvet'e ulaştığında gücü tükenen Hasan yere yığılır. Emine ise Hasan'ı yüreklendirmeye çalışarak gelecek güzel günlerden bahsetmeye başlar ancak Hasan yerden kalkamaz. Hasan, Emine'ye kaçmayı ve başka yerde yaşamayı teklif eder lakin Emine obasına söz vermiştir. Kendisinin bile kolaylıkla taşıdığı çuvalı taşıyamayan kişiyi obaya nasıl götürebileceğini düşünür. Hasan'ın ikna çabaları sonuç vermez ve Emine çuvalı alarak kendi obasına dönerken Hasan, Emine'ye yalvararak kendi köyüne gidecek halinin bile

kalmadığını ve kendisini burada yalnız bırakmaması gerektiğini söyler. Emine yoluna devam eder ama akşam olduğunda pişman olup geri dönmek ister. Lakin şiddetli yağmur başlamış ve fırtına kopmuştur. Ailesinin tavsiyesiyle akşam değil sabah gitmesi konusunda uyarılınca Emine sabah yola koyulmayı seçer. Sabahın ilk ışıklarıyla yola koyulan Emine, Hasan'ı en son gördüğü yerde bulamaz. Zeytinli'ye varıp, annesiyle Edremit'e koşar ama Hasan'ı kimse görmemiştir. Hasan'ın sesinin kulaklarında çınladığını hisseden Emine, dere boyunca onu arar. Kendi obasına dönmeyen Emine, günler sonra Gökbüvet'te Hasan'ın gömleğini ve ona verdiği çevreyi bulur. Bu acıya daha fazla katlanamayan Emine ise "Sana kavuşmaya geliyorum Hasan'ım" diyerek kendisini Gökbüvet'in başındaki çınara asar. Bu olaydan sonra Gökbüvet'in adı Hasanboğuldu, Gökbüvet'e bakan çınarın adı ise Emine Çınarı olarak anılmıştır (T.C. Edremit Kaymakamlığı, Erişim Tarihi: 13.09.2022).

Resim 6. Hasan Boğuldu Göleti (INT, 2023)

Balıkesir'in bir diğer efsanesi ise Millî Mücadele döneminde var olan Tülütabaklar'dır. Millî Mücadele döneminde tabak ve deri işçileri, Balıkesir'i işgal eden Yunan askerlerini korkutmak ve psikolojik üstünlük sağlamak amacıyla kendilerini baca kurumu ile boyarlar, keçi veya koyun postu giyerler ve at veya manda kuyruklarıyla kendilerine bıyık yaparlar. Elllerinde değnekleri ve boyunlarına ses çıkarması için astıkları çanları ile kendilerine korkutucu bir görünüm vererek gece yarısı ortaya çıkarlar ve Yunan askerlerini korkuturlar. Balıkesir'in kurtuluşunun simgelerinden olan Tülütabak'lar, Balıkesir'in kurtuluş tarihi olan 6 Eylül'de her yıl kutlanmaya devam etmektedir (Anadolu Ajansı, 2016).

Resim 7. Tülütabak (TRT Haber, 2023)

2.3 Festivaller

Günümüzde dünya genelinde çeşitli temalarda festivaller düzenlenmekte ve festivallere olan ilgi artarak devam etmektedir. Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlükte festival, “Dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi, şenlik” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Kültürel kimliğe katkı sunan (Mayfield ve Crompton, 1995), belirli aralıklarla düzenlenen toplumsal kutlamalar olan festivaller, destinasyon tanıtımında etkin bir yöntemdir ve turist talebinde ve gelirinde artış sağlar (Çoban ve Süer, 2018).

Festivaller, destinasyonların ekonomik büyümesini teşvik edebilecek ve toplumun sosyal refahını artırabilecek çeşitli yenilikçi stratejilerin öncüsü olarak da değerlendirilmektedir (Carlsen, Andersson, Ali-Knight, Jaeger ve Taylor, 2010). Festivaller, destinasyonlara önemli katkılarda bulunmakta, yerel halk arasında sosyo-kültürel faydalar sağlamak ve yerel kültürün duygularını canlandırma konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Ziyaretçiler ile yerel halk arasında kültürel bilgi alışverişlerine imkân sunan festivaller, yerel halk için rekreasyon fırsatı da sunmaktadır. Düzenlendiği destinasyonun imajına olumlu etkisi olan festivaller, destinasyonun genel çekiciliğine de katkı sağlamaktadır. Festivaller, kültürel zenginliğin yanı sıra, yerel halkın yaşam kalitesini arttırmakta ve bölgedeki turizmi canlandırmaktadır (Sirianni ve Sabbagh, 2020).

Frisby ve Getz (1989)'e göre ise festivaller, genellikle örgütler ve yerel halk tarafından düzenlenen sosyal veya kültürel kutlamalar olarak tanımlanmaktadır. Temalar, düzenlenen festivallerin niteliğini belirleyen önemli unsurlardır ve çeşitli kültürel, sosyal, tarihsel veya sanatsal konuları içerebilirler. Örneğin, müzik festivalleri genellikle belirli bir müzik türüne veya sanatçıya odaklanabilirken, miras festivalleri genellikle bölgenin tarihî veya kültürel mirasını kutlamak amacıyla düzenlenir. Bu çeşitlilik, festival katılımcılarına farklı deneyimler sunmaktadır (Getz, 2010).

Wood ve Thomas (2009)'a göre günümüzde etkinlikler ve festivaller, yerel ekonomik ve toplumsal gelişme stratejilerinde önemli bir yer tutmaktadır. Yerel halk ve işletmeler de bu tür toplum etkinliklerine paydaş olarak destek vermektedir. Kırsal etkinliklerin ekonomik etkileri değişken olabilmektedir; bazıları doğrudan ekonomik etkiler yaratırken, bazıları ise etkisiz kalabilmektedir. Etkinliklerin büyüklüğü, tanınırlığı ve tanıtımı, ekonomik faydaları etkileyen önemli faktörlerdir.

Rinaldi ve Sergio (2019)'nun araştırmalarının sonucuna göre ise kültürel festivallerin turizm ve yerel ekonomiler üzerindeki en belirgin etkisi, İtalya'nın Salento bölgesinde düzenlenen 'La Notte della Taranta' gibi festivallerle örneklendirilmektedir. Bu festivaller, turistleri destinasyona çekmekte kritik bir rol oynamakta, bölgenin zengin kültürel mirasını, geleneklerini, müziğini ve mutfağını tanıtmaktadır. Festival, ekonomik etkisinde azalma yaşamış olmasına rağmen, önemli sayıda ziyaretçiyi çekmeye devam etmekte ve bölgenin genel turizm endüstrisine katkı sağlamaktadır. 'La Notte della Taranta' gibi festivaller, kamu yönetimleri ile özel kurumlar arasında iş birliğini teşvik ederek, kültürel etkinlikleri turizm gelişimi için etkili bir araç olarak kullanmada başarılı bir yönetim sergilemektedir. Festivaller, bölgeyi geniş bir kitleye tanıtmada stratejik araçlar olarak kullanılmakta ve Salento'yu canlı kültürel sahnesi ve benzersiz sunumları ile ünlü bir turistik destinasyon olarak konumlandırmaktadır.

Festivaller, işlevselliği ve hazırlanışına göre tarım, sanat, sanat ve sanat yapıtları, toplum, dans, etniksel etkinlikler, film, folk, yiyecek ve içecek, tarih, kültür, denizcilik, müzik, mevsimler, fuarlar, halk, tiyatro ve drama şeklinde on sekiz kategoriye ayrılmaktadır (Karagöz, 2006). Festivallerin başlıca özellikleri ise şunlardır:

- Festivaller katılımcıları farklı olsa da onlara ortak bir haz ve deneyim sunar.
- Festivaller herkesin katılabileceği etkinliklerdir. Sosyal statü içermez; farklılığı ortadan kaldırarak katılımcılara eşitlik sağlar.
- Festivaller çeşitli alanlarda “en iyi, en ilginç, en yeni, en orijinal” gibi enleri bir araya getiren etkinliklerdir. Bu özelliği ile ziyaretçileri hem bilgilendirir hem de ziyaretçilere kendilerini ayrıcalıklı hissetme deneyimi yaşatır.

- Festivaller ziyaretçilerini insanlar, kültürler, sanat dalları gibi farklılıklar ile tanıştır. Bilinmeyene karşı şüpheyi azaltarak ön yargıları yıkmaya yardımcı olur. Özgürlüğü teşvik eder ve hoşgörüyü güçlendirir.
- Festivaller kültürel yaşamı canlandırma, birlikteliği güçlendirme ve sosyal kimlik duygusunu artırma gibi alanlarda yerel halkı olumlu etkiler.
- Festivaller, yörenin yerel değerlerini ve benzersizliğini sunar.
- Festivaller, katılımcılara bilgi ve deneyim sunar.
- Festivaller, yeme veya içme gibi özel etkinliklerle gastronomi alanında da değer sunar.
- Festival düzenlemek ve yönetmek genellikle kurumların ortak çabalarıyla gerçekleştiği için bireyler ve kurumlar arası ekip çalışmasını güçlendirir.
- Festivaller, yörenin çevre düzenlenmesinin yapılmasını ve yeniden canlanmasını sağlar ve ekonominin büyümesine katkı sunar (Hunyadi ve diğerleri, 2006).

Katılımcıları festivale yönlendiren etkenler ise katılımcıların yeme-içme, eğlenme ve rahatlama gibi fiziksel motivasyonları, bilgi arayışı ve yeni deneyimler arama arzusu gibi kişisel motivasyonları, milliyetçilik duygularının sergilenmesi ve kültürel kökenlerle yeniden bağlantı kurulması gibi toplumsal ve bireylerarası sosyalleşme motivasyonlarıdır (Mutlu ve diğerleri, 2020).

3 Metodoloji

Efsaneler ve festivallerin tarih boyunca bir arada olduğu bilinmektedir. Özellikle, Yunan efsanelerinde tanrılar adına festivaller düzenlendiği edebî metinlerde geçmektedir. Örneğin, Şarap tanrısı olarak da bilinen Dionysos, aynı zamanda bir festival tanrısıdır ve kendisi adına birçok festival düzenlendiği metinlerde yer almaktadır. Bu bilgiler ışığında, bu çalışmada doküman incelemesi yapılarak, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Balıkesir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Balıkesir Valiliği, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, ilçe kaymakamlıkları ve belediyelerinin internet sayfaları, sosyal medya hesapları ve basında yer alan haberler incelenerek Balıkesir efsaneleri ve festivalleri derlenmiş, destinasyonun tanıtımı ve turizm faaliyetlerine fayda sağlaması için efsaneler “Balıkesir Efsaneleri Festivali” adlı bir festival önerisi sunulmuştur.

4 Bulgular

Tarih boyunca Misyalılar, Truvalılar, Hititler, Frigler, Persler, Büyük İskender, Bergama Krallığı, Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu ve Osmanlı İmparatorluğu Balıkesir ve çevresinde yaşamıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023a). Köklü tarihi ve eşsiz coğrafyasıyla kültürel miras zengini Balıkesir’de tarım, zeytincilik, hayvancılık gibi pek çok alanda (Kahraman ve Bayraktar, 2021, s. 6) üretim yapılmaktadır. Balıkesir’in sahip olduğu zenginlikler, festivallerine de yansımaktadır ve il genelinde onlarca festival, şenlik, panayır ve etkinlik yapıldığı bilinmektedir. Balıkesir ve ilçelerinde düzenlenen festival, şenlik ve panayırlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Balıkesir'de düzenlenen festival, şenlik ve panayırılar

	Festival Adı	İlçe	Tarih Aralığı
1	6 Şubat Kutlama Törenleri	Merkez	6 Şubat
2	6 Eylül Kurtuluş Törenleri		6 Eylül
3	6 Eylül Kurtuluş Etkinlikleri		6-11 Eylül
4	Balıkesir Sinema Günleri		1-6 Haziran
5	Geleneksel Şamlı Panayırı		25-26 Haziran
6	Ayvathlar Yörük Türkmen Şenliği		8-9 Mayıs
7	Yörük Türkmen Festivali		7-9 Mayıs
8	Geleneksel Dijital Gençlik Festivali		18-21 Mayıs
9	Balıkesir Kahvaltı Festivali		Ekim Ayı İçerisinde
10	Atatürk'ün İlçemize Teşrihi	Ayvalık	13 Nisan
11	Milli Mücadele Düşmana Ayvalık'ta Atılan İlk Kurşun		29 Mayıs
12	İlçemizin Düşman İşgalinden Kurtuluşu		15 Eylül
13	Altınova'nın Düşman İşgalinden Kurtuluşu (Altınova)		14 Eylül
14	Engelliler Şenliği		Ekim Ayı İçerisinde
15	Altın Kumsal Kültür ve Turizm Festivali		Temmuz Ayının Son Haftası
16	Ayvalık Kültür Sanat Günleri		31 Ağustos - 9 Eylül
17	İlçemizin Düşman İşgalinden Kurtuluşu		6 Eylül
18	Hayvan ve Emtia Festivali	Balya	7-8 Haziran
19	Uluslararası Bandırma Kuş Cenneti Kültür ve Turizm Festivali	Bandırma	Haziran Ayının İlk Yarısı
20	Bandırma Genlik ve Spor Festivali		5-7 Mayıs
21	Kurtuluş Günü Kutlamaları	Bigadiç	4 Eylül
22	Bigadiç Et ve Süt Festivali		Mayıs Ayı
23	Hidrellez Kutlamaları		Mayıs Ayının İlk Pazar Günü
24	Engelliler Haftası Kutlamaları		Mayıs Ayının İlk Haftası
25	Yaşlılar ve Kimsesiz Çocuklara Piknik Etkinliği		Mayıs Ayının Son Haftası
26	Burhaniye Uluslararası Zeytin ve Zeytinyağı Festivali	Burhaniye	21-23 Ocak
27	Su Çıktı Şiir Günleri	Dursunbey	Temmuz Ayı İçerisinde
28	Kurtuluş Günü Kutlamaları		3 Eylül
29	Emtia Panayırı ve Yağlı Pehlivan Güreşleri		25-30 Temmuz
30	Zeytinli Rock Festivali	Edremit	29 Temmuz-1 Ağustos
31	Altınoluk Antandros "Yaşama Saygı" Kültür ve Sanat Festivali		30 Ağustos-1 Eylül
32	Zeytin Şenliği		15-18 Temmuz
33	Edremit Zeytin Festivali		1-2 Ağustos
34	Edremit Gençlik ve Spor Festivali		10 Mayıs
35	Akçay-İda Kültür ve Sanat Şenliği		6-8 Ağustos
36	Akçay Yaza Merhaba Şenlikleri		19-20 Haziran
37	Yaz Festivali	15 Ağustos-1 Eylül	
38	Uluslararası Plaj Hentbolu	Erdek	1-15 Haziran
39	Türkiye Futbol Federasyonu Garanti Plaj Futbolu		1-15 Haziran
40	Kurtuluş Günü Kutlamaları	Gömeç	6 Eylül
41	Karaağaç'ın Düşman İşgalinden Kurtuluşu		8 Eylül
42	Ulusal Oya ve Çeyiz Fuarı	Gönen	1-15 Ağustos
43	Oya Festivali		13-15 Ağustos
44	Ömer Seyfettin Hikâye Yarışması		Mart Ayı
45	Gönen Panayırı		16 Haziran
46	Ömer Seyfettin Kültür ve Sanat Haftası		6-11 Mart
47	Kurtuluş Günü Kutlamaları	Havran	8 Eylül
48	Kurtuluş Günü Kutlamaları	İvrindi	7 Eylül
49	Hayvan ve Emtia Festivali		9-11 Eylül
50	Hayvan ve Emtia Festivali (Büyükyenice)		3-6 Eylül
51	Hayvan ve Emtia Festivali (Korucu)		7-10 Eylül
52	Kültür-Sanat ve Süt Festivali	Kepsut	Temmuz Ayının Son Haftası
53	Hayvan ve Emtia Festivali	Savaştepe	17-21 Eylül
54	Yağcıbedir Halı Festivali	Sındırgı	3 Eylül
55	Ayran Kültür ve Sanat Şenliği	Susurluk	30 Ağustos 6 Eylül
56	Geleneksel Rahvan At Yarışları Festivali (Karapürçek)		Haziran Ayının İlk Haftası

Kaynak: Tekin ve Demir, 2022; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023b

Tablo 1’de de yer verildiği üzere, Balıkesir’de çeşitli alanlarda festival düzenlendiği ancak Balıkesir efsanelerinin bir arada yaşatıldığı bir festivalin olmadığı tespit edilmiş ve bu çalışma ile “Balıkesir Efsaneleri Festivali”, Balıkesir için yenilikçi bir festival önerisi olarak sunulmuştur.

5 Sonuç ve Öneriler

Festivaller, çeşitli konularda gerçekleşen, farklı demografik özellikteki bireyleri bir araya getiren, kültürleri kaynaştıran, kültürel değerleri tanıtan ve korunması bilincini sağlamaya yardımcı olan, ekonomiye fayda sunan ve destinasyonun turizmini canlandıran etkinliklerdir.

Balıkesir, efsaneleri ve festivalleri ile kültürel zenginliğe ve mirasa sahiptir. Bu zenginlikten ilham alınarak hazırlanan bu çalışmada yeni bir festival önerisi sunulmuştur. Balıkesir’de gerçekleştiği rivayet edilen efsanelerin tümünün bir festival ile canlandırılması, yerel halkın, gençlerin ve turistlerin bölgenin tarihi ve kültürü hakkında bilgi edinmesine imkân sunması ve kültürel mirasın nesilden nesile aktarılmasını sağlaması açısından oldukça önemlidir. Bu çalışma ile önerilen Balıkesir Efsaneleri Festivali’nin Balıkesir’in turistik çekiciliğine katkı sunacağı düşünülmektedir.

Balıkesir’in somut olmayan kültürel mirasının tanınırlığının artırılması, kültürel değerlerin korunması, sürdürülebilirliğinin sağlanması ve gelecek nesillere aktarılması, ilin ulusal ve uluslararası alanda tanıtımına katkı sunulması ve Balıkesir Efsaneleri Festivali’nin gelecek uygulamalara örnek olması için:

- Festivalde dönemin kıyafetlerini giyen efsane kahramanlarına yer verilmesi,
- Kıyafetlerin tasarlanmasında başta Balıkesir Üniversitesi olmak üzere üniversitelerin ve liselerin turizm ve diğer bölümlerinde eğitim alan öğrencilere aktif rol verilmesi,
- Kıyafetlerin hazırlanmasında ve festival sonrası satışının gerçekleşmesinde kadınlar ve gençlerin istihdam edilmesi,
- Balıkesir efsanelerinin canlandırıldığı tiyatro gibi sahne sanatlarının düzenlenmesi,
- İlk güzellik yarışması efsanesinin festivalde güzellik yarışması düzenlenerek canlandırılması,
- İlk güzellik yarışması efsanesini vurgulamak ve yaşatmak için bölgenin zeytinyağlarından doğal sabunlar üretilmesi ve bu ürünlere “Afrodit’in Güzellik Sırrı” gibi isimler verilmesi,
- Balıkesir’in zenginliklerinden bir tanesi olan Balıkesir kolonyasını tanıtmak için kolonya üreticisi işletmelere kadın ve erkek için koku tasarlatılması ve bu kokulara “Zeus” ve “Hera” gibi tanrı ve tanrıçaların isimleri verilerek festivalde hediyelik eşya olarak satışa sunulması,
- Balıkesir’in bir diğer zenginliği olan zeytin ve zeytinyağının “Zeus’un Şimşegi”, “Athena’nın Duruşu”, “Poseidon’un Asası” veya “Akhilleus’un Kılıcı” şekillerinde şişe tasarımları içerisinde hediyelik eşya olarak satışa sunulması,
- Balıkesir ili ve ilçelerinin gastronomi ürünleri, coğrafi işaretli ürünleri ve el sanatları ürünleri için stantlar açılması, ürünlerin tanıtılması ve satışa sunulması,
- Festivali uluslararası düzeye taşıyabilmek için farklı dil seçenekleriyle tanıtım çalışmaları yapılması,
- Festival alanında farklı dillerde iletişim kurabilen gönüllülerin görevlendirilmesi,
- Ünlü isimler, fenomenler, gezgin vloggerlar, youtuberlar ve haber kanallarının festivale davet edilmesi ile festivalin ve bölgenin tanıtımının yapılması,
- Dizi ve filmlerde efsanelerden ve festivalden sahneler oluşturularak tanıtımın desteklenmesi,
- Efsaneler ve festival için internet sayfaları ve sosyal medya hesaplarının oluşturulması ve aktif kullanılması,

- Festival internet sayfasında yer verilecek Chatbot veya ChatGPT gibi yapay zekâ teknolojileri ile ziyaretçilerin festival, efsaneler ve kahramanlar hakkında bilgi edinmelerine imkân sunulması,
- Katılımcıların farklı bir deneyim yaşayabilmeleri için sanal gerçeklik gözlükleri veya artırılmış gerçeklik teknolojisi kullanılarak o dönemin efsanelerinin dijital ortamda canlandırılması,
- Festival alanında karekodlara yer verilmesi ve ziyaretçilerin karekodlar ile festivalde yer alan efsaneler ve kahramanların hikayeleri ve videoları gibi bilgilere erişimlerinin sağlanması,
- Antik dönemin yiyecek ve içeceklerinden oluşturulacak bir menünün katılımcılara sunulması,
- Yiyecek-içecek ünitelerinde etkileşimli akıllı masalar kullanarak katılımcıların dönemin efsaneleri ve kahramanlarının animasyonlarını izlemelerinin sağlanması,
- Festival alanının metaverse evreninde de tasarlanması,
- Festival girişi ve alanında dokunmatik ekranlı dijital haritalar ile ziyaretçilere yönlendirme yapılması, efsaneler ve kahramanlar hakkında bilgilere erişim sunulması,
- Çocuk ve gençler ile 65 yaş ve üzeri bireylere ücretsiz veya indirimli ücret uygulanması ile nesillerin bir arada olmasının teşvik edilmesi,
- Festival alanını gezen çocuk ve gençlere yönelik ödüllü bilgi yarışmaları düzenlenmesi,
- Keyifli vakit geçirmeyi sağlayan eğitici mobil oyunlar tasarlanması ve hazine avı tarzı etkinlikler düzenlenmesi,
- Festival alanının bedensel engelli vatandaşlar için tekerlekli sandalyeler, rampalar, asansörler gibi ekipmanlarla düzenlenmesi,
- İşitme engelli katılımcılar için işaret dilinde iletişim kurabilen gönüllülerin festival alanında görevlendirilmesi,
- Görme engelli katılımcılar için özel yürüyüş yollarına yer verilmesi, Braille alfabesi ile metinler ve levhalar hazırlanması, geliştirilecek mobil uygulama ile sesli anlatımlara erişimin sağlanması önerilmektedir.

6 Beyanname

Bu çalışma, 11 Mayıs 2023 tarihinde çevrim içi olarak düzenlenen 21. Geleneksel Turizm Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuş ve çalışmanın özeti bildiri kitabında yayımlanmıştır.

6.1 Rakip Çıkarlar

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

6.2 Yazarların Katkıları

Bu çalışmada yer alan yazarların çalışmaya olan katkı oranları eşittir.

Volkan KARAÇELİK: Makalenin temel konusunu belirlemek, literatür taraması yapmak, verileri derlemek ve düzenlemek.

Yasemin TEKİN: (Sorumlu yazar): Makalenin temel konusunu yenilik (inovasyon) alanı ile birleştirip geliştirilmesini sağlamak, verileri elde etmek için kullanılacak yöntemi belirlemek, dilbilgisi ve yazım kuralları açısından çalışmayı düzenlemek.

Kaynakça

- Akdeniz, D. ve Çokbankir Şengül, N. (2023). Mitoloji ve ortak bilinç: Homeros ve vergilius'un aeneas'ı. *BELGÜ Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Dergisi, Özel Sayı*, 295-304.
- Anadolu Ajansı. (2016). İşgalde düşmanın korkulu rüyası "Tülütabaklar". <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/isgalde-dusmanin-korkulu-ruyasi-tulutabaklar/641772>., Erişim tarihi: 13 Eylül 2022.
- Armstrong, K. (2008). *A Short History of Myth*. London: Canongate.
- Berk, F. M. (2016). The role of mythology as a cultural identity and a cultural heritage: The case of phrygian mythology. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 225, 67-73.
- Canova, R. C. (2020). *Yunan Mitolojileri*. (Çev: A. Bilgehan.). İstanbul: Mitoloji Tarihi Yayınları.
- Carlsen, J., Andersson, T. D., Ali-Knight, J., Jaeger, K. and Taylor, R. (2010). Festival management innovation and failure. *International Journal of Event and Festival Management*, 1(2), 120-131.
- Çoban, M. ve Süer, S. (2018). Destinasyon markalaşmasında festival turizminin rolü: Alaçatı ot festivali üzerine bir araştırma. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 2(1), 58-67.
- Duymaz, A. (2001). Kaz Dağı ve Sarıkız Efsaneleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 88-102.
- Frias, F. J. L., Isidori, E. ve Papaellina, C. H. (2015). Greek mythology and education: From theory to practice. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 197, 595-599.
- Frisby, W. and Getz, D. (1989). Festival management: A case study perspective. *Journal of Travel Research*, 28(1), 7-11.
- Getz, D. (2010). The nature and scope of festival studies. *International Journal of Event Management Research*, 5(1), 1-47.
- Hamilton, E. (2017). *Mythology: Timeless Tales of Gods and Heroes* (Deluxe Edition.). New York: Black Dog & Leventhal Publishers.
- Homer. (2007). *The Iliad*. (I. Johnston, Çev.) (Second Edition.). Virginia: Richer Resources Publications.
- Hunyadi, Z., Inkei, P. and Szabo, J. Z. (2006). *Festival-world summary report: National survey on festivals in Hungary*. KultúrPont Iroda: Budapest.
- INT. (2023). Sütüven Şelalesi Hasan Boğuldu Göleti. <https://www.hasanboguldu.com/>., Erişim tarihi: 09 Aralık 2023.
- Kahraman, T. ve Bayraktar, B. (2021). Balıkesir ili mevcut turizm potansiyeline yönelik genel bir değerlendirme. *Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-20.
- Kapukaya, Z. (2018). İlyada destanı'nda ida (Kazdağı). *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 19(41), 103-116.
- Karagöz, D. (2006). Etkinlik Turizmi ve Etkinlik Turizmi Bağlamında Yabancı Ziyaretçi Harcamalarının Ekonomiye Etkisi: Formula 1 2005 Türkiye Grand Prix Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Mackie, C. J. (2014). Zeus and mount ida in homer's iliad. *Antichthon*, 48, 1-13.
- Mayfield, T. L. and Crompton, J. L. (1995). Development of an instrument for identifying community reasons for staging a festival. *Journal of Travel Research*, 33(3), 37-44.
- Mutlu, H. G., Avcıkurt, C. ve Filiz, A. (2020). Festival katılımcılarının motivasyonları ve turistik deneyimleri. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 4(2), 219-233.
- Polat, Y. (2023). Aeneas Destanı. <https://antandros.org/aeneas-destani/>. Erişim tarihi: 10 Ekim 2023.
- Rinaldi, A. and Sergio, S. (2019). Cultural festivals and their impact on the development of tourism destinations. *Journal of Tourism Quarterly*, 1(3-4), 66-77.
- Saka, A. (2017). Yeni bir kültür yolu: Aeneas'ın rotası. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 1, 38-47.
- Sirianni, C. A. and Sabbagh, P. (2020). An integrated model to enhance residents' support for future festivals case study: womad (caceres, 2018, spain). *Journal of Service Science and Management*, 13(4), 659-687.
- T.C. Edremit Kaymakamlığı. *Hasanboğuldu Efsanesi*. <http://balikesir-edremit.gov.tr/hasanboguldu>, Erişim tarihi: 13 Eylül 2022.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2023a). Balıkesir İlinin Tarihi. <https://balikesir.ktb.gov.tr/TR-65829/balikesir-ilinin-tarihi.html>, Erişim Tarihi: 13 Nisan 2023.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2023b). Şenlik Festival ve Panayırlar. <https://balikesir.ktb.gov.tr/TR-220597/senlik-festival-ve-panayirlar.html>, Erişim Tarihi: 13 Eylül 2022.
- TDK. (2023). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr/>. Erişim tarihi: 11 Aralık 2023.

- Tekin, Y. ve Demir, F. M. (2022). Kültürel Miras Aktarımında Sındırgı Yağcıbedir Halısı ve Bir Öneri. İçinde Bayyigit, M., Özkan, M., Çanakçı, A. A., Abdelghany, A., Polat, M. ve Cengiz, L (Eds) Geçmişten Günümüze Balıkesir'in Kültürel Mirası (ss. 229-245). İstanbul: Palet Yayınları.
- Timothy, D. J. and Boyd, S. W. (2006). Heritage tourism in the 21st century: valued traditions and new perspectives. *Journal of Heritage Tourism*, 1(1), 1-16.
- TRT Haber. (2023). Balıkesir'in kurtuluş töreninde 'Tülütapak' gösterisi. <https://www.trthaber.com/foto-galeri/balikesirin-kurtulus-torende-tulutapak-gosterisi/38228.html> Erişim tarihi: 10 Ekim 2023.
- Turan, F. A. (2013). Sarıkız efsanesi ve sosyal kültürel tesirleri. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* 8(22), 149-162.
- Wood, E. H. and Thomas, R. (2009). Festivals and Tourism in Rural Economies. In Ali-Knight, J., Robertson, M., Fyall, A. ve Ladkin, A. (Eds) *International Perspectives of Festivals and Events* (pp. 149-158). Routledge.

© 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).